

Milieutijdingen

In dit nummer:

Natuur

Milieu

Water

pag:

Braakmanpolder-noord	1
Door ZeeLand omgeven	3
Bezuinigingen	3
Ruilgrondbank	4
Veiligheid in de Zeeuwse industrie	5
Milieupremies vuilwatertanks	6
www.deltavogelatlas.nl	6
Leren voor Duurzaamheid en Milieufonds	7

Afdeling Communicatie, Abdij 9, Postadres: Postbus 6001, 4330 LA Middelburg,
Telefoon (0118) 63 14 00

Braakmanpolder-noord

Bos- en natuurontwikkeling

De Braakmanpolder (circa vijftienhonderd hectare groot), in het midden van Zeeuwsch-Vlaanderen, gaat op de schop. Er is door de provincie en de Dienst Landelijk Gebied een Bos- en Natuurontwikkelingsplan opgesteld voor de Braakmanpolder-noord, het deel ten noorden van de N61. Dit is een integraal inrichtingsplan, waarin de nieuwe functies bos, natuur en recreatie uitgewerkt worden. Het betreft de inrichting van circa negentig hectare nieuwe natuur, 175 hectare nieuw bos en de kwaliteitsverbetering van het bestaande bos- en natuurgebied. Na inrichting wordt het gebied overgedragen aan Staatsbosbeheer.

Bij de stormvloed van 1375 werd ter hoogte van het laaggelegen moerasachtige gebied ten oosten van Biervliet een enorme bres gelagen, waardoor de Braakman ontstond. Omstreeks 1570 had de Braakman, ook wel Dollaert genoemd, zijn grootste omvang. Vanaf de zeventiende eeuw werden meerdere polders bedijkt, maar de hoofdgeul vormde tot 1826 een deel van de vaarweg naar Gent. In de periode 1820-1920 werd circa drieduizend hectare schor bedijkt. Uiteindelijk bleef een grote inham over met een zeedijk van bijna 28 kilometer lengte.

In 1952 werd het Braakmangebied door de aanleg van de 2,7 kilometer lange Wevelswaaldijk geheel van de Westerschelde afgesloten. Met deze bedijking werd negenhonderd hectare schor, vierhonderd hectare zandplaat en tweehonderd hectare water ingedijkt met de naam Braakmanpolder. De schorgonden werden als landbouwgrond in gebruik genomen, de zandgronden als grasland, bos en recreatieterrein.

In de Braakmanpolder-noord zijn de structuren van deze ontstaanswijze richtinggevend voor de inrichting. Het systeem van kreken, oeverwallen en hogere opwassen wordt weer zichtbaar gemaakt.

Nieuwe natuur

Het gebied zal zich ontwikkelen - in vergelijking met de omliggende, agrarisch ingerichte polders - tot een natuurlandschap dat een totaal nieuw aanzien krijgt. De Braakmanpolder-noord vormt een grootschalige eenheid van dichte boskernen met een brede zoombegroeiing, die overgaat in droge en vochtige graslanden, rietmoerassen en open water. Verschillen in hoogte, bodemsoort en vochttoestand resulteren in een groot aantal biotopen en overgangen, waardoor veel variatie aanwezig zal zijn.

De hoger gelegen gronden zullen een ontwikkeling doormaken naar bos, waarbij plaatselijk de invloed van wind en begrazing zichtbaar zal zijn. Dergelijke structuurrijke bossen bevatten zeer veel natuurwaarden. Op de overgang van het bos naar het open gebied zal de aanwezigheid van een brede zoombegroeiing met struweel en ruigtekruiden zorgen voor een geleidelijke verdichting van het landschap; het leefgebied van soorten als patrijs en veldspitsmuis. Tussen de boskernen en de kreekoevers zal zich een brede overgangszone bevinden met droge tot vochtige graslanden en plaatselijk struweel; hier komt bijvoorbeeld de roodborsttapuit voor.

Het open karakter van de Westgeul zal worden hersteld en de oevers van de beide voormalige Braakmangeulen vormen weer een aaneengesloten, open gebied. De Westgeul bestaat uit ondiep, brak, open water van goede kwaliteit met een natuurlijk peilbeheer en veel waterplanten. Het open water zal geflankeerd worden door een aanzienlijk oppervlak soortenrijk grasland met bijzondere soorten als de moeraswespenorchis. De graslanden langs de Braakmankreek zullen een broedgebied voor weidevogels vormen. De riet- en biezenelden kunnen door talrijke water- en moerasvogels worden gebruikt als rust-, broed- en fourageergebied.

Werkzaamheden

In januari 2003 is begonnen met de inrichting van het eerste deel van het gebied. Het gebied tussen de Braakmankreek en de Westgeul wordt nu voor natuur en bos ingericht. Op de oeverlanden van de Braakmankreek kan de volledige gradiënt van overstromingsgrasland, vochtig en droog grasland tot ont-

De moeraswespenorchis is kenmerkend voor vochtige, voedselarme zandgrond. (Foto Wim van Wijngaarden)

wikkeling komen door de huidige ontwatering van het gebied tegen te gaan. Plaatselijk wordt het maaiveld enkele decimeters verlaagd om meer variatie aan te brengen. Hierbij wordt de structuur van de voormalige oeverwallen opnieuw zichtbaar gemaakt. Als gevolg van de vochtgradiënt en de verschillende bodemtypen kan een grote variatie in vegetaties ontstaan. Deze variatie kan onder invloed van het begrazingsbeheer verder toenemen.

De ontwikkeling van een bos- en natuurgebied van formaat fungeert als tegenpool voor industriële ontwikkelingen, zoals de bouw van het Logistiek Park. Langs de begrenzing van het Logistiek Park komt een dijk met beplanting te liggen. Een deel van deze dijk kan met de grond die vrij komt bij de inrichting van het gebied worden aangelegd.

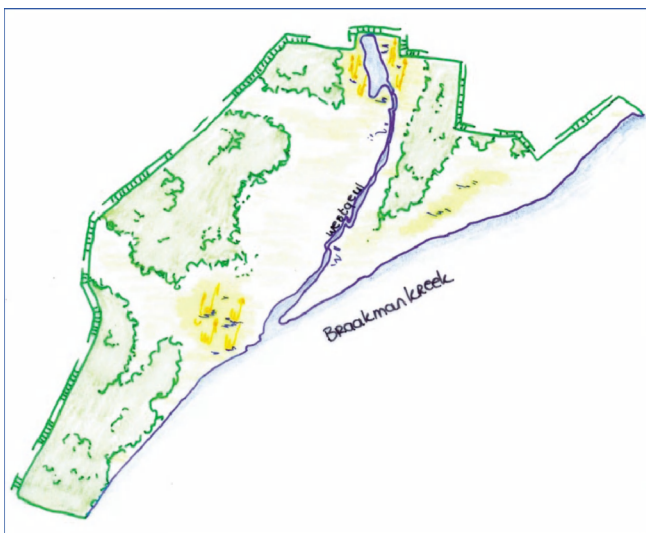

Schematische doorsnede van de overgang van dichte boskern naar grasland en open water.

Eenheid

Ondanks dat de Braakmanpolder-noord planologisch met verschillende ruimtelijke begrenzingen is ingedeeld, wordt bij de inrichting van het gebied gestreefd naar een eenheid. De grenzen tussen de deelgebieden bos, bestaande natuur en nieuwe natuur zullen na inrichting van het gebied niet herkenbaar zijn. De mogelijkheden voor recreatief medegebruik worden voor het hele gebied uitgewerkt, waarbij een zonering wordt aangebracht om kwetsbare natuurwaarden te ontzien.

Met de voorbereidingen voor de inrichting van de rest van de Braakmanpolder-noord, waaronder het uitwerken van een recreatievisie, wordt in 2003 gestart.

Globale indeling van bos, grasland en rietmoeras en open water in de Braakmanpolder-noord.

Door ZeeLand omgeven

Terugblikken en vooruitkijken is eigenlijk voortdurend aan de orde. Ook ten aanzien van het beleid voor de omgeving. Op bepaalde momenten krijgt het echter meer aandacht dan anders. De provinciale statenverkiezingen in maart vormen zo'n moment. Een zittend college neemt afscheid en een nieuw college treedt aan.

Nu terugblikken en vooruitkijken gaat dan ook vooral gepaard met het stellen van vragen. Wat is er de afgelopen jaren bereikt, welke nieuwe (maatschappelijke) trends en ontwikkelingen vragen om aandacht en waar willen het nieuwe college én de nieuwe staten zich na de verkiezingen sterk voor maken? Hierbij is het belangrijk om te weten met welke bril de provin-

cie naar de omgeving kijkt. Is dat met een handhavingsbril, een regisseursbril of met de bril van een ontwikkelaar? Welke rol vervult de provincie in het omgevingsbeleid? Hoe blijft het landelijk gebied vitaal, behouden we een toekomst voor de landbouw en blijven er ontwikkelingsmogelijkheden voor de natuur bestaan? Hoe houden we onze voeten in de toekomst droog en kan de veiligheid worden gegarandeerd? En hoe kunnen de effecten van de voortdurende stedelijke expansie worden begeleid zonder dat dit ten koste gaat van de stedelijke kwaliteit?

Door ZeeLand omgeven is een provinciale nota waarin dit soort vragen aan de orde komen. De nota geeft een voorzet om de beantwoording van deze vragen enigszins te vereenvoudigen en kan gezien worden als een eerste stap in een nieuw proces van vooruitkijken. Een proces dat uiteindelijk kan leiden tot de vaststelling van een integraal omgevingsplan. Een plan waarin het provinciale beleid voor ruimte, milieu en water wordt geïntegreerd.

De nota geeft echter géén antwoord op deze vragen. In sommige gevallen wordt er teruggekeken naar hetgeen we hier in het verleden reeds aan hebben gedaan. In hoeverre is dit effectief geweest en wat had er beter gekund? Welke ideeën en mogelijkheden bestaan er nu? Welke kansen liggen er voor het grijpen en voor welke bedreigingen moet gewaakt worden? *Door ZeeLand omgeven* vormt een verkenning van de Zeeuwse omgeving op hoofdlijnen. Een verkenning die het vooruitkijken moet vergemakkelijken en die bovendien moet kunnen helpen bij het kiezen van de hiervoor benodigde bril.

Bezuinigingen

Integrale gebiedsgerichte projecten onder druk

Rijkswaterstaat directie Zeeland heeft de staatssecretaris schriftelijk gemeld dat het overleg over de overdracht van het Veerse Meer, inclusief de hiermee gepaard gaande financiële vergoeding en nog te realiseren aanpassingswerken, pas in 2005 afgerond kan worden. De verwachting is dat dan de financiële ruimte voor beheer en onderhoud van vaarwegen en waterbeheer weer toeneemt.

Landelijk zijn bezuinigingen op gang gekomen, die hun doorwerking hebben in het gebiedsgerichte beleid Veerse Meer en andere gebiedsgerichte projecten. Door die ontwikkelingen zijn potentiële financieringsmogelijkheden onder druk komen te staan, zijn ze vervallen of is de inzetbaarheid naar achteren geschoven. Deze bezuinigingen op rijksniveau hebben ook hun doorwerking op de inzetbaarheid van Europese fondsen, omdat voor de vereiste cofinanciering vaak ook rijksbijdragen noodzakelijk zijn.